

Presas Galegas

O TREN MIXTO

Por R. Otero Pedrayo

O tren fórmase na estación deserta por onde xa dasaron todolos trés Wagós fatigados, usados. Suor nas banquetas, friaxe nos recunchos, lixaduras de viño, vidros embaizados. Un primeiro de tertulia de señores a medeas no mesmo coche c'un segunda azul pr'a Guardia civil. Nas táboas dos terceira soño porco e acugulado da madrugada. Cada peza de ferro ou madeira da a sua nota com'as portas d'un desván abandoado. Un gran wagón gris pechado que non quixeron no correo leva un señor morto nunha longa caixa. Nas outros de carga hai letreiros con tiza que poñen nomes lonzanos: Medina, Castejón, Miranda. Máquina esclerosada com'un matriizado da promoción d'Ultramar. Noitiña.

Na primeira un señor elegante, ternó gris, rasurado. Na segunda, unha señora vestida d'antigo gró, mantillas e quirotecas. A parexa. Nas terceira un tolo levado por dous loqueiros, unha moza garrida de trenza e chapis, un frade lendo no breviario, duas candongas e un montón de labregos.

O señor elegante (ollando pr'a fermosa maleta das camisas de doce pesos). — Xa era tempo que fuxira d'aldea. Como me vou divertire. O restaurante, as mullerías. ¡Viva o progreso! N'outro tempo fixen iste viaxe d'acabalo. (Acende un cigarro dos bós). Imos dar unha volta pol'o tren. (Pasando á segunda). "Oh, doña Angelina, vosté de viaxe. E como s'astreuve a deixar seu quentiño recuncho do pazo?"

Doña Angelina.—"O pazo xa non ll'e meu. Miña educación pide outra sociedá qu'a d'aldea. Nos as doncelas criadas nas Huérfanas precisamos alternar cos nosos iguales. Mire, eiqui levo os billetes pra pór n'un Banco, e iste collar (sacao do bolso e póno arredor do pescozo de cordas) que tal me fai? Mañá pol'a noite haberá sarao no salón da miña curmán. Queda invitado. Non falte".

O señor elegante sinte un alento de tumbá e d'alcanfor. Ten medo. O tren pasa da negrura da noite á negrura saloucante d'un túnel. O señor albiscase enrugado nos vidros. Voltando o seu sitio esprimenta un noxe. O revisor e un tratante de negra brusa dispoñense a ceiar, rompendo unha gran langosta roxa—"Vostede gusta?"

O tolo.—"Miserabre frade, tí es da orde que me roubou meus dereitos sobr'o mosteiro. Son Pedro Madruga, ¿entendes? Eivos d'enforcar a todos e poñereille ó voso Prior unha ristra d'allor por coroa. Mais agora non te podo matar. Dinantes teño un desafío. (Sinalando os loqueiros). Eiqui veñen os meus padriños".

O frade.—"O sermón de mañán—Teño medo non sei por qué. Yses santos das aldeas son difíciles de tratar en estilo elevado. Ademais perdiñ as citas do Liberatore".

Unha candonga.—"Cala tí, fedenchesa. ¿Ou queres comparar contigo? Has saber qu'onte fun chamaida catro veces ó teléfono. E tí? Nin sirves pra Vilagarsía cando hai escuadra".

Un labrego.—"D'ista hora xa estaré miña moza a porca parida no cortello".

A moza garrida (apegando o nariz os vidros).—"Luces, cantas luces—Quen me dera un leitiño pra durmir.—Maldizoado sexa o carantoña do vello.—Ai, meu filliño".

Tremeloce algunha estrela no río. Un farol d'estación. Falares no andén:—"Non como volva a pasar zorregolle un interdiuto". "Adiós, Manuel. Cando ven ise encarrelo? Mañán pasa o Antonio".

O señor elegante comenza a s'aburrir. Lembra a limpeza da sua habitación franqueada car'o verde recender da campía. O tolo move os brazos coma facendo esgrima.—"Uñas arriba, Uñas abaixo. ¡Zás! Estocada. Parar. Coidado c'a cara". Y-olla d'esgueillo pro frade. Doña Angelina ten medo. Unha figura pasou pol'o balcón do coche. Locen os coreaxes marelos da parexa.

Pasan as horas, as facianas fánse vellas com'o si o fume do mixto fora un asente letal.

O señor elegante volve a pasear pol'o tren. Sospira doña Angelina compoñendo a mantilla sobre o seo. O señor sinte os ollos do tolo e de súpito a moza garrida chouta sobre d'il dend'o seu recuncho:

A moza garrida.—"Tí eiqui. ¡Tróxote Deus ou o demo? Non. Foi Deus. Ten compaseón de miñ! Non me deixes que me perda! Pol'a Santísima Virxe reconece pol'o menos o teu fillo e volvo pr'a casa dos meus pais. Lémbrate que botaches a perder miña mocidá..."

O señor elegante. (Retirándose ó seu wagón meio orgulloso, meio asustado).—"Apártate muller. Non te coñezo. Estás tola?"

A moza garrida (a berros).—"Que todol'o sepian. Ise home deshonroume. E o pai do meu neno. ¡Xusticia, Señor! Pilloúme soila entr'os bimbeiros. ¡Compaseón!"

As candongas.—Vala c'a románteca! Ainda ffa dos homes. Adeprenda conformidá de nos e curtese o cabello".

O tolo.—"Mal cabaleiro, vello verde, eu te emprazo pra que cases c'a dona fermosa! Si salgo con ben do meu desafío eiche espertar miña espada hastra a cazoleta".

Doña Angelina.—"Asús, Asús, quen o pensara d'un cabaleiro tan comprido! Fixen mal en deixar o meu pazo. ¡Era meu calado ideal o fidalgo. ¡Qué será agora da miña donecelez!"

Para o tren con salayos de ferro vello, n'unha estación. Aduviñase a masa d'un convento de freiras. Doña Angelina baixa do coche apretando no seo seu tesouro.

Doña Angelina.—"Adeus, mundo treidor. Pra sempre te deixo. Voúme acougar no convento. Raparánme os cabelos, deixarei meu collar ós pes da Virxe cinfa".

O tren siguese afundindo na noite. O señor elegante fuma nervoso sin facer caso dos berros da moza garrida a quem non pode detener a Guardia civil.